

Recenzja rozprawy na stopień doktora nauk medycznych pod tytułem: „Psychologiczno-społeczne aspekty zakładania ozdób kolczykowych”, autorstwa lekarz stomatologii Pani Elizy Kołek.

Przedstawiona mi do oceny praca pochodzi z Kliniki Chirurgii Plastycznej, Rekonstrukcyjnej i Estetycznej Uniwersytetu Medycznego w Łodzi, kierowanej przez profesora Bogusława Antoszewskiego. Pan Profesor jest również promotorem dysertacji. Praca ma postać tradycyjnej, jednostronnie drukowanej książki, starannie wydanej w estetycznej sztywnej oprawie. Zawiera 142 strony i podzielona jest na klasyczne rozdziały jak Wstęp; Przegląd Piśmiennictwa, Założenia i Cele, Materiał i Metody, Wyniki, Dyskusja, Wnioski i Piśmiennictwo oraz Załączniki. Niektóre rozdziały podzielono dalej na numerowane podrozdziały.

Rozdział Wstęp omawia między innymi historię piercingu, charakterystykę osób poddającym się zabiegom kolczykowania oraz czynniki motywujące do zakładania kolczyków. Dalej na kilku stronach szczegółowo omawia zagadnienie powikłań. Stanowi ciekawe i prawidłowe wprowadzenie do dalszych części pracy. W następnym rozdziale Autorka przedstawiła 6 celów swojej pracy. Wbrew tytułowi: „Cele i Założenia Pracy” nie przedstawiła jednak hipotez. Nie całkiem zrozumiałe wydaje się tu również przedstawienie piątego celu, jako ocena frekwencji powikłań. Trafniejsza prawdopodobnie byłaby próba oceny częstości powikłań.

Rozdział Materiał i Metody przedstawiono na dwóch i pół stronach. Omówiono w nim krótko ankietę, oraz drugą część pracy opartą o badanie stomatologiczne grupy 50 osób z kolczykami w jamie ustnej. W dalszej części opisano metody analizy statystycznej. W opisie ankiety Autorka zapomniała dodać odnośnika do oryginału ankiety załączonej na końcu rozprawy. Oszczędziło by to czytelnikom początkowych wątpliwości. W krótkim akapicie na pierwszej stronie rozdziału „Metody” Autorka przedstawia wynik, informując o liczbie zebranych ankiet, średniej wieku respondentów oraz o liczebności i demografii grupy porównawczej. Wydaje się, że przedstawione tu liczby nie są w tej części pracy potrzebne. Jak zaznaczono stanowią wynik, który powinien znaleźć się w części Wyniki.

W rozdziale Materiał i Metody nie ma natomiast wzmianki o Materiale. Omówienie tzw. „Materiału” powinno znaleźć się w obecnie brakującym podrozdziale „Uczestnicy badania”. Powinien on informować skąd pochodzili ochotnicy, jakimi sposobami byli wybierani i zapraszani do udziału, czy opracowano jakieś kryteria włączenia i wyłączenia. Dotyczyłoby to na przykład wyłączenia osób z kolczykami w uszach w grupie kontrolnej. Można by również pokusić się tu o informację skąd pochodziły pytania do ankiety, w jaki sposób sprawdzano czy są rozumiane przez respondentów, gdzie udzielano odpowiedzi i ile czasu na nią przeznaczono, czy respondentom towarzyszyła przeszkolona osoba mogąca udzielić pomocy itp. Prace naukowe budowane w oparciu o metodykę obserwacji z grupą kontrolną mają charakter badań obserwacyjnych. Zasady przejrzystego raportowania różnych badań naukowych, przedstawiono w powszechnie uznawanej inicjatywie EQUATOR Network. Część poświęconą badaniom obserwacyjnym i metodyce ich pisania omówiono tam w rozdziale STROBE. Sugeruję doktorantce zapoznanie się z tymi zasadami.

W egzemplarzu pracy, który otrzymałem do recenzji brakuje tytułu dla rozdziału piątego, to jest tytułu Wyniki. Rozdział zaczyna się od punktu 5.1 omawiającego socjodemograficzną charakterystykę osób posiadających ozdoby kolczykowe. W moim egzemplarzu dysertacji brakuje również rozdziału 5.2 omawiającego socjodemograficzną charakterystykę grupy kontrolnej. Grupę tę omówiono w rozdziale 5.1, co zapewne przypadkowo wskazuje, że stanowiły ją, podobnie jak grupę badaną, osoby

posiadające ozdoby kolczykowe. Byłoby to ważne rozróżnienie, ponieważ grupa kontrolna była lepiej wykształcona i starsza, w sposób istotny statystycznie. Jeśli przy tym składała się z osób posiadających kolczyki, choćby w uszach, to ta jej część mogła zakłócać wyniki. Z rozdziału Metody wiemy, że w zdecydowanej większości grupa ta składała się z kobiet, zatem ozdabianie uszu kolczykami nie budziłoby tu zdziwienia. Wpływ ewentualnych zakłóceń powinien być zbadany metodami statystycznymi.

W rozdziale Wyniki, jednym zdaniem i wykresem na stronach 31 – 32 przedstawiono liczbę 82% ankietowanych, deklarujących posiadanie kolczyka w obrębie małżowiny usznej poza płatkami. To jedno zdanie rozwiewa część wątpliwości, które budzi skąpy opis Metodyki pracy. Kolczyki w płatkach uszu u kobiet wydają się powszechnie akceptowalną normą, toteż informacja, że ankietowani nosili kolczyki poza płatkami małżowiny jest bardzo istotna. Niestety nadal przy tym nie wiemy jak dużo uczestniczek i uczestników miało kolczyki w płatkach i czy wpływało to na ostateczny wynik.

W Wynikach brakuje także wykresu typu flow-chart. Ten typ wykresu powinien wskazywać liczbę osób zaproszonych, liczbę osób, które następnie wyraziły zgodę na udział, liczbę osób, które spełniły kryteria włączenia i wyłączenia, liczbę osób, które ostatecznie wzięły udział w badaniu, liczbę osób, które nie ukończyły badania na jego różnych etapach, oraz przyczyny dla których część uczestników odpadła.

Moje uwagi dotyczą także rozdziału Wnioski. Osiem zamieszczonych wniosków w żaden wyraźny sposób nie jest powiązane z sześcioma celami pracy. Wprawdzie wszystkie cele zostały w różnych częściach pracy wypełnione, jednak wyciągnięte wnioski są znacznie bardziej szczegółowe niż ogólne cele przyjęte na początku rozprawy. Uważam, że w przypadku decyzji o publikacji wyników rozprawy w recenzowanym piśmie naukowym doktorantka powinna poważnie przerehabilitować ten rozdział.

Pomimo powyższych uwag uważam, że dysertacja lekarz stomatologii Pani Elizy Kołek jest bardzo wartościowym przedstawieniem zagadnienia piercingu „wśród pacjentów polskiego pochodzenia”. Jest pełno profilowym badaniem obserwacyjnym, przeprowadzonym z dużą pomysłowością i starannością i zakończonym analizą statystyczną, która nie pozostawia wątpliwości w stosunku do wartości obserwacji. Zagadnienia podjęte w Dyskusji odpowiadają obserwacjom i przedstawiają je na tle aktualnego piśmiennictwa międzynarodowego. Moje krytyczne uwagi nie stanowią zatem oceny, lecz są raczej zbiorem koleżeńskich wskazówek udzielonych obiecującej młodej badaczce. Promotor może być dumny z Jej obecnych osiągnięć, kontynuując swoje wsparcie dla Jej przyszłych wysiłków.

Podsumowując uważam, że dysertacja Pani doktor Kołek jest oryginalnym rozwiązaniem problemu naukowego, dowodzi dużej wiedzy kandydatki w badanym zagadnieniu piercingu, zwłaszcza w obrębie jamy ustnej oraz wskazuje na umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Spełnia zatem kryteria Art. 13.1. Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytułach naukowych. Jest ponadto unikalnym w skali polskiej spojrzeniem na problematykę powikłań po kolczykowaniu ciała i śluzówek jamy ustnej. Jestem zdania, że doktorantka będzie kontynuowała swoje zainteresowania naukowe. Wnoszę zatem do Rady Nauk Medycznych Uniwersytetu Medycznego w Łodzi o dopuszczenie lekarz Elizy Kołek do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Barbara Janczyk-Noszczyk